

Warszawa, dnia 6 marca 2008 r.

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Lech Czapla

Panie i Panowie

Posłowie na Sejm

Rzeczypospolitej Polskiej

Z upoważnienia Marszałka Sejmu przekazuję uzupełniającą odpowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Piotra Stachańczyka odnoszącą się do pytań zadanych przez posłów w trakcie dyskusji nad informacją bieżącą dotyczącą *sytuacji w ruchu granicznym ze wschodnimi sąsiadami: Republiką Białoruś, Federacją Rosyjską i Ukrainą, po wejściu Polski do strefy Schengen*, przedstawionego podczas 7. posiedzenia Sejmu w dniu 23 stycznia 2008 r.

Lech Czapla

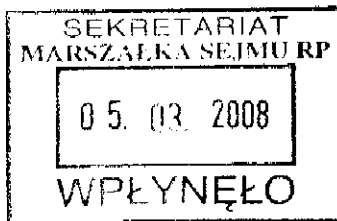
38/0

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
PODSEKRETARZ STANU
Piotr STACHAŃCZYK

Warszawa, dn. 07 marca 2008 r.

BMP – 071/848/08/AB

Pan
Bronisław KOMOROWSKI
Marszałek Sejmu RP

Wznowmy Pewne Marnetka,

W nawiązaniu do mojego wystąpienia w dniu 23 stycznia 2008 r. w czasie 7 posiedzenia Sejmu RP w pkt 9 porządku obrad Informacja bieżąca oraz w związku z pytaniami Pani Posłanki i Panów Posłów, na które nie udzieliłem odpowiedzi w trakcie trwania dyskusji poświęconej sytuacji w ruchu granicznym ze wschodnimi sąsiadami: Republiką Białoruś, Federacją Rosyjską i Ukrainą, po wejściu Polski do strefy Schengen uprzejmie przedstawiam następujące informacje:

„Kiedy możemy spodziewać się na linii Polska–Białoruś pewnych uzgodnień, ażeby ruch przygraniczny nastąpił w większym stopniu?” – Pan Piotr Klim - Poseł na Sejm RP

„Jakie będą zasady przyznawania przez konsulaty polskie na Białorusi ulg obywatelom białoruskim w zakresie otrzymania wizy?” - Pan Kazimierz Gwiazdowski – Poseł na Sejm RP

„Czy rząd polski może stać się pionierem działań na rzecz podpisania dwustronnej umowy wizowej Unii Europejskiej z Republiką Białorusi i zmniejszenia ceny wizy do 35 euro?” - Pan Michał Szczerba – Poseł na Sejm RP

Ułatwienia dla obywateli Białorusi w zakresie otrzymywania wiz zostały określone w Umowie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o ruchu osobowym, która weszła w życie 21 grudnia 2007 r. Przewiduje ona zwolnienie z obowiązku wizowego: posiadaczy paszportów dyplomatycznych i członków załóg samolotów cywilnych oraz samolotów uczestniczących w akcjach ratowniczych, załóg statków morskich pływających po wodach międzynarodowych. Umowa przewiduje także, iż decyzje wizowe będą podejmowane przez konsulów, w miarę możliwości, w ciągu 5 dni roboczych, jednak nie dłużej niż w ciągu 10 dni roboczych, a w sytuacjach szczególnych – w ciągu 3 dni roboczych.

Opłata za wydanie wizy Schengen wynosi 60 euro (jest to stawka podstawowa stosowana przez wszystkie państwa UE na podstawie decyzji Rady UE), z tym że Umowa umożliwia równocześnie zwolnienie z opłat za wizy niektórych kategorii osób: dzieci do 6 roku życia, uczniów, studentów i doktorantów oraz naukowców przyjeżdżających w celu prowadzenia badań naukowych. W przypadku obywateli Białorusi ubiegających się o wizy krajowe (gł. w celu podjęcia pracy, studiów, staży naukowych, dłuższych odwiedzin członków rodzin) została obniżona opłata do 35 euro, na podstawie decyzji Ministra Spraw Zagranicznych.

Niewątpliwie brak umowy z UE o ułatwieniach wizowych uniemożliwia obywatelom Białorusi korzystanie z szeregu innych ułatwień, jakie zostały przyznane np. obywatelom Federacji Rosyjskiej i Ukrainy.

Strona unijna prezentuje w stosunkach z Białorusią stanowisko, w którym podkreśla zależność współpracy dwustronnej od przestrzegania przez stronę białoruską określonych wartości (m.in. swoboda działalności organizacji pozarządowych, wolność słowa). Białoruś dwukrotnie występowała do Unii Europejskiej o podjęcie negocjacji w sprawie umowy o ułatwieniach wizowych i umowy o readmisji (zawarcie takiej umowy jest warunkiem koniecznym przyznania ułatwień w wydawaniu wiz krótkoterminowych). Choć wiele państw członkowskich uważa, iż uproszczenie reżimu wizowego mogłoby stanowić pozytywny sygnał wobec Mińska, to odpowiedzi udzielone Białorusi przez Komisję Europejską a następnie przez Prezydencję portugalską były negatywne, ze względu na brak Planu działań w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa w stosunkach z Białorusią, współpracy w obszarze sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, a także ze względu na warunki polityczne panujące w tym państwie.

Polska popiera nawiązanie przez UE dialogu politycznego ze stroną białoruską oraz opowiada się za zniesieniem opłat wizowych dla szerokich kategorii obywateli Białorusi, zwłaszcza

młodzieży, jak i przedstawiciele niezależnych mediów, partii opozycyjnych. Uważamy, iż ułatwiając wymianę osobową między społeczeństwami, prezentujemy środowiskom opozycyjnym realną perspektywę europejską i mamy szansę na spowodowanie ich większej integracji i determinacji do inicjowania demokratycznych przemian. Izolacja społeczeństwa białoruskiego może przynieść efekty odmienne od zamierzonych, ułatwia bowiem reżimowi prezentowanie wizji Białorusi zamkniętej na Europę. Jednocześnie Polska ma świadomość ograniczeń, jakie wynikają ze wspólnej polityki wizowej Schengen. Popieramy zatem wszelkie dopuszczalne prawem ułatwienia wizowe dla obywateli Białorusi i w praktyce szeroko korzystamy z możliwości np. znoszenia opłat za wydanie wizy w indywidualnych przypadkach. Na forum unijnym jedynie wspólne działania państw członkowskich mogą doprowadzić do zmiany sytuacji.

Obecnie Polska podkreśla na różnych forach europejskich, że Białoruś jest jedynym wschodnioeuropejskim państwem trzecim mającym granice lądowe z UE, które nie korzysta z przepisów o ułatwieniach wizowych. Wydaje się jednak, że negocjacje umowy o ułatwieniach wizowych między Wspólnotą Europejską a Białorusią nie mogą się rozpocząć zanim strona białoruska nie spełni przynajmniej kilku warunków politycznych strony unijnej, w tym respektowania wartości demokratycznych i przestrzegania praw człowieka i obywatela.

*„We wniosku o wizę obywatele państw muszą podawać konkretny cel przyjazdu. Jak strona polska zamierza weryfikować ten cel przyjazdu, czy jest on prawdziwy, a jeżeli nie zamierza sprawdzać albo nie jest w stanie sprawdzić, to po co go podawać?” - **Pan Kazimierz Gwiazdowski – Poseł na Sejm RP***

Zgodnie z postanowieniami ustawy z 13 czerwca 2003r. o cudzoziemcach oraz regulacjami prawnymi Schengen, w tym Kodeksem Granicznym Schengen, cudzoziemiec ubiegający się o wydanie wizy, jak i wjeżdżający na terytorium RP oraz innych państw Schengen powinien przedstawić dokumenty, które potwierdzają deklarowany przez niego cel wjazdu oraz posiadać ubezpieczenie medyczne w wysokości minimum 30 000 euro, ważne na terytorium wszystkich państw Schengen. Egzekwowanie powyższych wymogów na etapie ubiegania się przez cudzoziemca o wizę należy do obowiązków konsula RP. Wykaz dokumentów, które

cudzoziemiec powinien przedłożyć ubiegając się o dany rodzaj wizej jest uzgadniany wzajemnie przez konsulów państw Schengen, w ramach lokalnej współpracy konsularnej, realizowanej przez placówki dyplomatyczne krajów UE w poszczególnych państwach.

„Czy jest możliwość starania się strony polskiej w Unii Europejskiej, by nadzwyczajnie złagodzić sytuację w ruchu granicznym na naszej granicy wschodniej?” - **Pan Franciszek Jerzy Stefaniuk**
Posel na Sejm RP

„Co było powodem, że strona polska nie przygotowała na czas umów o małym ruchu granicznym?” (przed wejściem do Schengen) - **Pan Romuald Ajchler** **Posel na Sejm RP**

„Jak to się stało, że do 20 grudnia Polska nie podpisała stosownych umów o ruchu przygranicznym ze wschodnimi sąsiadami?” - **Pan Piotr Polak – Posel na Sejm RP**

„W jakim stopniu Polska może być elastyczna w formułowaniu prawa o ruchu między naszym krajem a Ukrainą?” - **Pan Mirosław Maliszewski** **Posel na Sejm RP**

Zasady dotyczące przekraczania granic zewnętrznych należą do kompetencji Unii Europejskiej, zatem wpływ pojedynczych państw członkowskich na samodzielną zmianę tych zasad jest znikomy. Zostały one skodyfikowane Rozporządzeniem Rady nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającym wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (Kodeks Graniczny Schengen). Zgodnie z zapisami wspólnotowymi zawartymi w Kodeksie Granicznym Schengen (KGS) oraz Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen (KWS), obywatele państw trzecich podlegają szczegółowej odprawie zarówno przy wjeździe, jak i przy wyjeździe z terytorium państwa członkowskiego (art. 7 ust. 3 KGS w zw. z art. 6 KWS). Kontrola taka obejmuje weryfikację dokumentów podróży lub dokumentów uprawniających do przekroczenia granicy, wizej, jeśli jest ona wymagana (zgodnie z rozporządzeniem WE nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001r.). Nadto kontrola obejmuje celowość

wjazdu na terytorium państwa członkowskiego, sprawdzenie, czy osoba zamierzająca przekroczyć granicę nie jest objęta zakazem wjazdu na terytorium Unii Europejskiej.

W zakresie stosunków z państwami trzecimi w kwestii wiz, Polska zobowiązana jest do stosowania przepisów wspólnej polityki wizowej od dnia członkostwa.

Aby jednak granice zewnętrzne nie stanowiły barier dla handlu, wymiany społecznej i kulturalnej czy współpracy regionalnej, opracowano wspólnotowy system dla potrzeb małego ruchu granicznego. Zapewnia on równowagę pomiędzy ułatwianiem przekraczania granicy mieszkańcom strefy przygranicznej, działającymi w dobrej wierze, mającymi uzasadnione powody do częstego przekraczania zewnętrznej granicy lądowej, z jednej strony, a potrzebą zapobiegania nielegalnej imigracji oraz potencjalnym zagrożeniom dla bezpieczeństwa, jakie stanowi działalność przestępcza, z drugiej strony. Zawarcie umowy dwustronnej o małym ruchu granicznym z państwem sąsiadującym to jedyny sposób, aby nadzwyczajnie złagodzić sytuację na granicy zewnętrznej strefy Schengen.

Zasady małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich ustanawia Rozporządzenie (WE) nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. Dodatkowo w ramach porozumień o małym ruchu granicznym państwa członkowskie mogą utworzyć specjalne przejścia graniczne otwarte tylko dla mieszkańców strefy przygranicznej, wydzielić specjalne pasy ruchu dla mieszkańców strefy przygranicznej na zwykłych przejściach granicznych lub w szczególnych przypadkach zezwolić mieszkańcom strefy przygranicznej na przekraczanie ich zewnętrznej granicy lądowej w określonych miejscach, innych niż wyznaczone przejścia graniczne oraz poza ustalonymi godzinami. Pas graniczny określony w Rozporządzeniu z grudnia 2006 r. może obejmować strefę sięgającą do 30 km (w szczególnych wypadkach do 50 km.). Przewidziane ułatwienia dla mieszkańców tej strefy polegają na możliwości przekraczania granicy i pobycie czasowym w strefie przygranicznej drugiej umawiającej się strony w oparciu o specjalny dokument wydawany z okresem ważności kilku lat.

Zobowiązania Polski związane z przystąpieniem do strefy Schengen, którego dokładny termin został sprecyzowany dopiero w połowie 2007 r., wymagały w pierwszej kolejności dostosowania do standardów Schengen umów międzynarodowych zawartych w 2003 roku z Białorusią i Ukrainą, ponieważ te umowy rozstrzygały o całości ruchu osobowego z krajami znajdującymi się za zewnętrzną granicą UE. Dopiero 30 listopada 2007 roku podpisany

został Protokół między Rządem RP a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach ruchu osobowego, podpisanej w Kijowie dnia 30 lipca 2003 roku. Nowa umowa o ruchu osobowym z Białorusią zawarta została natomiast 20 grudnia 2007 roku.

Rozwiązanie kwestii generalnych ruchu osobowego z tymi państwami otwarło drogę stronie polskiej do rozmów dotyczących małego ruchu granicznego, który stanowi odstępstwo od ogólnych zasad regulujących kontrolę osób przekraczających zewnętrzne granice państw UE.

Należy mieć również na uwadze, że zarówno strona ukraińska jak i białoruska celowo odwlekały terminy zawarcia porozumień zmieniających dotychczasowe zasady ruchu osobowego, niezwykle dla nich korzystne, co spowodowało, iż umowy te zostały podpisane w przededniu naszego przystąpienia do Schengen.

„Czy protesty Ukraińców przed konsulem polskim we Lwowie są związane wyłącznie z ponoszeniem opłaty wizowej i jej wysokością, czy są inne przyczyny? Jeśli tak, to w jaki sposób ministerstwo zamierza te problemy rozwiązać? W jaki sposób w praktyce będą realizowane zapisy umowy o MRG? Czy znane są już wstępne koszty funkcjonowania w przyszłości małego ruchu przygranicznego?” - **Pan Jarosław Żaczek – Poseł na Sejm RP**

„Czy urzędy konsularne Rzeczypospolitej Polskiej będą miały zapewnione środki techniczne i finansowe na przygotowanie się do wystawiania odpowiednich dokumentów wizowych?” - **Pan Miron Sycz – Poseł na Sejm RP**

Przyczyną protestów przed Konsulatem Generalnym RP we Lwowie są nie tylko kwestie wysokości opłat wizowych, lecz również długi okres oczekiwania na złożenie wniosków wizowych i ich rozpatrzenie, co z kolei jest spowodowane niezwykle trudnymi warunkami lokalowymi tego urzędu. Całkowite rozwiązanie występującej sytuacji będzie możliwe z chwilą zakończenia w przyszłym roku budowy nowej siedziby urzędu. Do tego czasu MSZ pragnie rozwiązać obecne trudności m. in. poszukując pilnie czasowej siedziby dla całej sekcji wizowej urzędu konsularnego.

Problemem zasadniczym w zakresie realizacji umowy o MRG jest kwestia trybu wejścia jej w życie. Strona ukraińska domaga się tymczasowego stosowania postanowień umowy od dnia jej

podpisania, co nie jest możliwe ze względu na konieczność procedury ratyfikacyjnej po stronie polskiej. Jednocześnie wdrożenie umowy wymaga przeprowadzenia szeregu przedsięwzięć przygotowawczych, które wymagają kilkumiesięcznego okresu czasu. Należą do nich :

- konieczność pozyskania środków finansowych z rezerwy budżetowej państwa na realizację umowy;
- potrzeba przebudowy przejść granicznych w celu ich dostosowania do małego ruchu granicznego;
- dostosowanie polskiego prawa - nowelizacja kilku ustaw;
- przygotowanie i zatrudnienie dodatkowych osób na stanowiskach konsulów we Lwowie i Łucku celem załatwiania spraw z zakresu małego ruchu granicznego;
- wynajęcie nowych pomieszczeń biurowych dla obsługi osób wnioskujących o wydanie dokumentów upoważniających do przekroczenia granicy w MRG.
- opracowanie wzoru dokumentu upoważniającego do przekraczania granicy oraz zapewnienie jego drukowania ;
- stworzenie odpowiednich rejestrów elektronicznych osób ubiegających się o dokumenty MRG oraz umożliwienie SG sprawdzanie czy dana osoba przebywa w Polsce legalnie.

Wstępne koszty funkcjonowania małego ruchu granicznego zostały określone w październiku 2007 roku przez Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, w dokumencie zatytułowanym *Założenia do umów z Białorusią, Federacją Rosyjską i Ukrainą o małym ruchu granicznym*. W dokumencie założono, że koszty stosowania umowy z Ukrainą w pierwszym roku wyniosą ok. 13,5 mln zł i będą wynikały z potrzeby dostosowania do nowych zadań przejść granicznych, urzędów konsularnych, wydawania zezwoleń na przekroczenie granicy, utworzenia rejestrów, itd. (ok. 2,5 mln zł po stronie MSZ i ok. 11 mln zł po stronie MSWiA).

„Czy polskie placówki dyplomatyczne są dobrze przygotowane do tego, aby wydawać wize turystyczne i pracownicze?” - **Pan Mirosław Maliszewski Poseł na Sejm RP**

„Czy polskie służby są przygotowane do zwiększenia ilości wydawanych wiz obywatelom ze Wschodu chcącym przekroczyć nasze granice?” - **Pan Grzegorz Zaniewicz Poseł na Sejm RP**

„Jakie warunki, powinni spełniać ukraińscy przedsiębiorcy, aby mieli możliwość otrzymania 2-, 3-letnich wiz wielokrotnego przekraczania granicy?” - Pan Piotr Tomański Poseł na Sejm RP

Placówki dyplomatyczne i urzędy konsularne RP są przygotowane do wydawania wszystkich rodzajów wiz oraz przeszły pozytywnie proces oceny stanu wdrożenia dorobku prawnego Schengen i samego przygotowania do wydawania wiz w nowych warunkach uczestnictwa Polski w strefie Schengen. Wprowadzone w lipcu 2007 roku ułatwienia w dostępie do polskiego rynku pracy dla obywateli Ukrainy, Białorusi i Rosji nie spowodowały gwałtownego wzrostu zainteresowania mieszkańców tych krajów ubieganiem się w naszych placówkach o wize w celu wykonywania pracy w Polsce. W okresie od lipca 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku zostało wystawionych ponad 23 tys. oświadczeń na podstawie których cudzoziemcy z wymienionych krajów mogli ubiegać się o wydanie wiz wspomnianego rodzaju w polskich konsulatach. Konsulowie dokładają wszelkich starań by traktować priorytetowo wnioski składane o wizę z prawem do pracy krótkoterminowej, rozpatrując takie wnioski zwykle poza kolejnością.

Ponadto, w postanowieniach Umowy między Wspólnotą Europejską a Ukrainą o ułatwieniach wizowych, podpisanej 18 czerwca 2007 r. została określona możliwość wydawania obywatelom Ukrainy wiz wielokrotnego przekraczania granicy, ważnych przez okres kilku lat. Polska będąca jedną ze stron tej umowy, stosuje jej postanowienia od 1 stycznia 2008 r. W myśl art. 5 ust. 1 Umowy konsulowie RP są uprawnieni do wydawania wiz wielokrotnego wjazdu o okresie ważności do 5 lat przedsiębiorcom i przedstawicielom przedsiębiorców Ukrainy, którzy odbywają regularne podróże do państw członkowskich UE.

Niezależnie od powyższego, polskie urzędy konsularne w warunkach uczestnictwa Polski w strefie Schengen wszelkie zaplanowane prace zrealizowały zgodnie z harmonogramem. Konsekwentnie wykonano również zalecenia ekspertów UE, wynikające z przeprowadzonych przez KE misji ewaluacyjnych Schengen, które wizytowały placówki konsularne RP w Moskwie i Kijowie. W opinii MSZ, pierwszy miesiąc doświadczeń w zakresie funkcjonowania urzędów konsularnych w sytuacji przynależności Polski do Schengen potwierdza właściwe przygotowanie służb konsularnych do wydawania wszelkich rodzajów wiz obywatelom Rosji, Białorusi i Ukrainy.

„Czy istnieje możliwość obsługi związanej z wydawaniem wiz w innym miejscu niż konsulaty?” -

Pan Piotr Tomański Poseł na Sejm RP

Taka możliwość nie istnieje. Przeprowadzenie procedur wizowych polega m.in. na weryfikacji danych i dokumentów składanych przez cudzoziemców, co wymaga z kolei sprawdzeń w bazach danych znajdujących się w urzędzie i konsultacji, które są przeprowadzane przy użyciu systemów teleinformatycznych zainstalowanych w urzędach konsularnych, gdzie są odpowiednio zabezpieczone. Dotyczy to również samego wydruku wiz, który jest dokonywany przy użyciu specjalnego sprzętu komputerowego oraz naklejek przechowywanych zgodnie z zasadami dotyczącymi postępowania z dokumentami niejawnymi.

„Na jakim etapie są prace przygotowawcze jeśli chodzi o umowę o MRG z Rosją i kiedy mogą zostać zakończone?” - **Pan Miron Sycz – Poseł na Sejm RP**

„W jakim przedziale czasowym rozmowy z Rosją (takie jak MRG z Ukrainą) mogą się zakończyć, kiedy umowa może być podpisana? Czy polski rząd zamierza prowadzić dyskusje, wstępne rozmowy z rządem białoruskim na temat wprowadzenia podobnych zapisów do tych, jakie są w umowie z Ukrainą?” - **Pan Mariusz Kamiński Poseł na Sejm RP**

W trakcie dwustronnych konsultacji konsularnych, które odbyły się w Moskwie, w dniach 23-24 stycznia br. przedstawiono stronie rosyjskiej założenia do projektu umowy o MRG między Polską a Rosją oraz przekazano roboczy projekt takiej umowy. Uregulowania zawarte w projekcie umowy zostały opracowane według wzorców umowy o MRG z Ukrainą. Przedstawiciele MSZ Rosji zaznaczyli, iż udzielą odpowiedzi w tej sprawie w miesiącu marcu lub kwietniu br. Jeżeli negocjacje umowy o MRG ze stroną rosyjską rozpoczną się już w połowie tego roku to można oczekiwać ich zakończenia i tym samym podpisania umowy do końca 2008 r. Decyzja w sprawie podjęcia negocjacji z Białorusią w sprawie zawarcia umowy o MRG będzie decyzją o wymiarze politycznym. Przy okazji rozmów dwustronnych, MSZ stara się by przekazywać na bieżąco stronie białoruskiej uwagi i oczekiwania władz polskich dotyczące zmiany sytuacji na Białorusi.

„Czy rząd prowadzi akcję informacyjną wśród Polaków na Wschodzie o możliwościach, jakie daje ustawa Karta Polaka, o tym, jakie mają prawa, w jaki sposób mogą z nich korzystać? Jakie działania prowadzi rząd, szczególnie na Białorusi?” - **Pan Mariusz Kamiński Poseł na Sejm RP**

Akcja informacyjna o możliwościach jakie daje Karta Polaka jest szeroko prowadzona przez MSZ, głównie za pośrednictwem polskich przedstawicielstw dyplomatyczno-konsularnych w państwach objętych działaniem ustawy. MSZ wydało specjalną broszurę informacyjną w wersjach dwujęzycznych – polsko-rosyjskiej, polsko-białoruskiej, polsko-ukraińskiej i polsko-litewskiej. Materiały te są sukcesywnie rozprowadzane przez placówki polskie na wschodzie w ilościach dostosowanych do zapotrzebowania na danym terenie. Są również dostępne w wersji elektronicznej. Niezależnie od tego, informacje są przekazywane w każdy inny dostępny sposób, a więc w trakcie kontaktów bezpośrednich, telefonicznych, e-mailowych, a także poprzez docierające do Polonii środki masowego przekazu, m.in. TV Polonia.

MSZ prowadzi także rozmowy wyjaśniająco-informacyjne z władzami państw, których mieszkańcy są objęci ustawą, m.in. z Białorusią. Temat powyższy był omawiany dwukrotnie w trakcie polsko-białoruskich konsultacji konsularnych w sierpniu i październiku 2007 r. Konsultacje poświęcone całkowicie tematowi ustawy „Karta Polaka” odbyły się niedawno w dniu 7 lutego br. w Mińsku.

„Jak są przygotowane polskie służby dyplomatyczne, polskie konsulaty do obsługi obywateli Ukrainy, Białorusi i Rosji, którzy zechcą skorzystać z zapisów Karty Polaka?” - **Jarosław Zieliński Poseł na Sejm RP**

„Czy wobec wejścia w życie w marcu przepisów o Kartce Polaka i w związku z tym ogromnej ilości wniosków, które napłyną do konsulatów, będą one w stanie wydawać wizy na pracę sezonową w takich terminach, żeby umożliwić przyjazd tych pracowników do Polski?” - **Pan Adam Abramowicz – Poseł na Sejm RP**

Przygotowania Ministerstwa Spraw Zagranicznych do wdrożenia ustawy Karta Polaka zakładają potrzebę zapewnienia placówkom RP, w krajach na Wschodzie, gdzie będą realizowane jej postanowienia, odpowiedniej infrastruktury technicznej oraz dodatkowej obsady kadrowej. Obecnie jest szkolonych w MSZ 31 kandydatów na stanowiska konsulów, którzy realizować będą ustawę w 17 placówkach RP, działających w 15 państwach wymienionych w ustawie, w warunkach bardzo wysokich oczekiwań ze strony mniejszości polskich na Wschodzie. Zwłaszcza wzmocnienie kadrowe i organizacyjne placówek ma spowodować, że nowe zadania dodatkowe nie powinny wpłynąć negatywnie na możliwość terminowego wydawania przez konsulów m.in. wiz do pracy krótkoterminowej (sezonowej). MSZ uczyni wszystko, by zaplanowane wzmocnienie kadrowe i organizacyjne placówek zostało przygotowane zgodnie z ustawowym terminem.

„Co zrobiono do dnia dzisiejszego, aby się wywiązać z zobowiązań zawartych w uchwale o wejściu Polski do strefy Schengen?” - Pan Piotr Polak – Poseł na Sejm RP

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie wejścia Polski do Strefy Schengen (M.P. Nr 100, poz. 1085) nie zawiera formalnych zobowiązań, a jedynie „...wyraża nadzieję, że wejście Polski do Strefy Schengen nie będzie wiązało się z nadmiernymi kosztami i barierami dla obywateli państw – sąsiadów wschodnich Unii Europejskiej...” oraz, że „...zastosowane zostaną wszelkie możliwe ułatwienia mieszczące się w przepisach wspólnotowych...”.

Polska, dostosowując do standardów Schengen, umowy dwustronne o ruchu osobowym z państwami sąsiednimi: Rosją, Białorusią i Ukrainą, uczyniła wszystko, by zagwarantowały one najszerze dozwolone prawem wspólnotowym ułatwienia w ruchu osobowym, w tym zwolnienie z opłat niektórych kategorii osób, przewidzianych przez decyzję Rady nr 440/2006. W szczególności odnosi się to do obywateli Białorusi, która jako jedyne państwo wschodnioeuropejskie nie korzysta z ułatwień w wydawaniu wiz krótkoterminowych na podstawie umowy ze Wspólnotą Europejską.

W stosunkach z Rosją Polska stosuje od 1 czerwca 2007 r. przepisy umowy między Wspólnotą Europejską a Federacją Rosyjską w sprawie ułatwień w wydawaniu wiz krótkoterminowych.

Protokół zmieniający Umowę o ruchu osobowym z Ukrainą został podpisany 30 listopada 2007 r., a nowa Umowa o ruchu osobowym z Białorusią weszła w życie 21 grudnia 2007 r.

Konsulowie RP stosują w stosunku do obywateli Białorusi wszelkie ułatwienia przewidziane prawem wspólnotowym, w tym obniżenie i zwolnienie z opłaty za rozpatrzenie wniosku w indywidualnych przypadkach.

W wyniku przeprowadzonych negocjacji umowa o małym ruchu granicznym z Ukrainą została parafowana 4 marca 2008 r. i wejdzie w życie w najbliższym czasie. Stronie rosyjskiej, zaproponowano podczas konsultacji konsularnych w styczniu br. podjęcie negocjacji umowy o MRG, która ułatwiłaby ruch osobowy z Obwodem Kaliningradzkim. Ewentualne rozmowy z Białorusią zależą od decyzji politycznej w tym zakresie. Ponadto warto podkreślić, że w określonych ustawą przypadkach Polska wydaje cudzoziemcom wize długoterminowe, np. w celu podjęcia pracy w Polsce. Opłata za rozpatrzenia wniosku w sprawie wydania wize krajowej dla obywateli Białorusi i Ukrainy wynosi obecnie 35 euro. Obywatele państw sąsiadujących, mogą także otrzymać wizę z prawem do pracy krótkoterminowej (na okres do 6 miesięcy) jeżeli przedłożą oświadczenie przyszłego pracodawcy o zamiarze powierzenia im pracy. Nie jest wymagane w tego rodzaju sytuacji otrzymanie od Wojewody, przewidzianego w innych przypadkach przyrzeczenia w sprawie zezwolenia na pracę, co zdecydowanie ułatwia i przyspiesza procedurę uzyskania wize.

*„Kiedy nastąpi sfinalizowanie, uruchomienie odpraw fitosanitarnych w Medyce? Poprzedni rząd rozpoczął, czy przyspieszył prace nad tymi nowymi przejściami. Czy nowy rząd zamierza te prace kontynuować i czy jest możliwe podanie konkretnych terminów?” - Pan Marek Kuchciński
Poseł na Sejm RP*

*„Na jakim etapie są prace (...), by przywrócić przejście fitosanitarne Żurawica-Medyka?” – Pan Piotr Tomański
Poseł na Sejm RP*

Zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 94, z późn. zm.) minister właściwy do spraw rolnictwa określa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz ministrem właściwym do spraw

transportu wykaz punktów wwozu, przez które dozwolone jest wprowadzanie na terytorium RP z państw trzecich roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów. Wykaz ten określony został w Załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu punktów wwozu, przez które można wprowadzać rośliny, produkty roślinne lub przedmioty (Dz. U. Nr 100, poz. 1018). Wymagania, jakie muszą spełniać punkty wwozu, zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 kwietnia 2004 r. w sprawie warunków, jakie powinny spełniać miejsca, w których przeprowadza się graniczną kontrolę fitosanitarną (Dz. U. Nr 73, poz. 661), wdrażającym do prawa krajowego postanowienia dyrektywy Komisji Europejskiej 98/22/WE z dnia 15 kwietnia 1998 r. ustanawiającej minimalne warunki przeprowadzania kontroli zdrowia roślin we Wspólnocie w punktach kontroli innych niż te w miejscu przeznaczenia, dotyczące roślin, produktów roślinnych lub innych przedmiotów przywożonych z państw trzecich (Dz. Urz. UE L 126, z 28.4.1998 r., str. 6; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3, t. 23, str. 66).

W 2002 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „Realizacja Strategii zintegrowanego zarządzania granicą oraz uzupełnienia do Strategii zintegrowanego zarządzania granicą w 2001” mający na celu, m.in. przygotowanie RP do akcesji do UE. Dokument ten określał lokalizację punktów granicznej kontroli fitosanitarnej, przy czym podejmując decyzję w tym zakresie kierowano się warunkami organizacyjno-technicznymi istniejącymi na poszczególnych przejściach granicznych. Wśród wyznaczonych punktów wwozu nie uwzględniono przejścia w Medyce-Żurawicy, bowiem nie zostały tam stworzone warunki niezbędne dla przeprowadzania granicznej kontroli fitosanitarnej, określone w przepisach UE.

Obecnie warunki techniczne w obrębie kolejowego przejścia granicznego Medyka-Żurawica nadal nie odpowiadają wymaganiom określonym w rozporządzeniu w sprawie warunków, jakie powinny spełniać miejsca, w których przeprowadza się graniczną kontrolę fitosanitarną. Ponadto, na przejściu nie są spełnione warunki zapewniające bezpieczeństwo inspektorów w trakcie wykonywania czynności kontrolnych. W związku z powyższym utworzenie na tym przejściu punktu odpraw fitosanitarnych będzie wymagało dokonania stosownych zmian w infrastrukturze przejścia.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1944, z późn. zm.) organem zobowiązanym do stałego utrzymywania drogowych, kolejowych, lotniczych, morskich i rzecznych przejść granicznych

znajdujących się na obszarze województwa w stanie umożliwiającym przeprowadzenie sprawnej i skutecznej kontroli fitosanitarnej jest wojewoda. Zgodnie z informacjami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Zakład Obsługi Przejść Granicznych przekazał Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Rzeszowie „Program funkcjonalno – użytkowy”, na podstawie którego planowane jest opracowanie projektu budowy terminalu odpraw fitosanitarnych i weterynaryjnych na przejściu granicznym w Medyce. Aktualnie prowadzona jest regulacja własności gruntów na tym przejściu granicznym.

Mając na uwadze powyższe pragnę zapewnić, że po stworzeniu odpowiednich warunków technicznych na przejściu granicznym w Medyce zostanie przeprowadzona stosowna nowelizacja rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu punktów wwozu, przez które można wprowadzać rośliny, produkty roślinne lub przedmioty w celu włączenia tego przejścia do listy punktów wwozu. Ponadto, zgodnie z art. 13c ust. 4 dyrektywy Rady 2000/29/WE z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie środków ochronnych przed wprowadzaniem do Wspólnoty organizmów szkodliwych dla roślin lub produktów roślinnych i przed ich rozprzestrzenianiem się we Wspólnocie (Dz. Urz. UE L 169, z 10.7.2000 r., str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 03, t. 29, str. 258) informacja o zmianie w wykazie punktów wwozu zostanie przekazana do Komisji Europejskiej i innych państw członkowskich.

„Jakie działania podejmie – lub już podejmuje – w najbliższej przyszłości polski rząd, aby udrożnić przejścia graniczne i usprawnić obsługę rosnącego ruchu na wschodniej granicy?” –
Pan Grzegorz Zaniewicz Poseł na Sejm RP

„Co należałoby zrobić, by przyspieszyć, usprawnić odprawy na przejściach granicznych?” –
Pan Piotr Tomański Poseł na Sejm RP

„Co powoduje, że na granicy ukraińsko-polskiej czeka się kilkanaście godzin? Czy nie można wprowadzić na przejściu z Ukrainą wspólnych odpraw granicznych?” –
Pan Andrzej Ćwierz – Poseł na Sejm RP

„Jakie kroki zamierza podjąć polski rząd, aby granica polsko-ukraińska została jak najszybciej odblokowana i ruch odbywał się na niej bezkonfliktowo?” - **Pan Kazimierz Gwiazdowski – Poseł na Sejm RP**

„Kiedy zwiększy się ilość celników na granicy polsko-ukraińskiej?” - **Pan Miron Sycz – Poseł na Sejm RP**

„Ilu celników przeniosło się z granicy zachodniej? Czy rząd prowadzi jakąkolwiek akcję, aby zachęcić celników do przeniesienia na wschód?” – **Pan Mariusz Kamiński – Poseł na Sejm RP**

Wzrost granicznego ruchu osobowego i towarowego powodują, iż istniejące przejścia graniczne stają się niewystarczające dla zapewnienia sprawnego przekraczania granicy, utrzymania ich przepustowości i płynności odpraw.

Podstawową dziedziną, od której uzależniona jest możliwość poprawy sytuacji jest infrastruktura przejść granicznych. Działania powinny być ukierunkowane na:

- poprawę infrastruktury istniejących przejść granicznych,
- otwieranie nowych przejść granicznych,
- rozwój infrastruktury wewnętrznych oddziałów celnych w pasie przygranicznym stanowiących wsparcie przejść granicznych,
- usprawnienie funkcjonowania zielonych korytarzy.

Działania z zakresu tworzenia nowych przejść granicznych zawarte zostały w dokumencie rządowym - *Program zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007-2013*. Dokument ten wskazuje podstawowe zadania mające na celu dostosowanie systemu zarządzania granicą państwową oraz funkcjonowania poszczególnych służb granicznych do standardów Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen tak, by na polskich granicach (lądowa, morska i lotnicza) – można było w pełni realizować zadania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Są to działania długofalowe. Realizacja przedmiotowych zadań leży w gestii MSWiA, MSZ i poszczególnych wojewodów, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1944), w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz

niektórych ustaw (Dz. U. Nr 90, poz. 757). Obsadę etatową placówek celnych obsługujących przejścia graniczne zobowiązana jest zapewnić Służba Celna.

Komisja ds. Przejść Granicznych i Infrastruktury Polsko – Ukraińskiej Międzyrządowej Rady Koordynacyjnej ds. Współpracy Międzyregionalnej uznała za priorytet utworzenie drogowego przejścia Malhowice – Niżankowice dla ruchu pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t z możliwością rozszerzenia do 7,5 t, bez ruchu pieszego). Rada Ministrów uchwałą nr 22/2007 wyraziła zgodę na związanie RP porozumieniem z Ukrainą na utworzenie przejścia na stronie RP. Ponadto delegacje Polski i Ukrainy ustaliły, że w pierwszej kolejności powstaną drogowe przejścia graniczne: Budomierz – Hruszew, Dołhobyczów – Uhrynów oraz Zbereże – Adamczuki. Lista przejść granicznych będzie rozszerzana w kolejnych programach rocznych.

Działania zapisane w *Programie zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007– 2013* oraz ramy finansowe jego realizacji mogą ulec modyfikacji ze względu na trwające prace nad mechanizmami wdrażającymi Nową Perspektywę Finansową w latach 2007–2013 oraz przygotowania do organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 r.

Kluczowym czynnikiem mającym wpływ na szybkość odpraw celnych na przejściach granicznych jest liczba funkcjonariuszy celnych uczestniczących w procesie odprawy. Należąco podejmowane są m.in. działania w celu zwiększenia stałej obsady etatowej. W okresie od 30 kwietnia 2004 r. do 1 stycznia 2008 r. łącznie w czterech izbach celnych, usytuowanych na wschodniej i północnej granicy Polski, tj. w Białej Podlaskiej, Białymstoku, Olsztynie i Przemyślu, obsada etatowa wzrosła o 901 etatów. Były to zarówno przeniesienia funkcjonariuszy celnych z izb celnych usytuowanych na granicy zachodniej i południowej jak i przeniesienia wakatów z tych izb. Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. w Izbach Celnych w Białej Podlaskiej, Przemyślu, Białymstoku i Olsztynie pełniło służbę 547 funkcjonariuszy celnych przeniesionych z innych izb celnych, którzy w dalszym ciągu posiadali status osób alokowanych. Od 1 lutego 2008 r. zwiększono o 40 liczbę etatów w Izbie Celnej w Białej Podlaskiej. Ponadto prowadzona jest analiza wykorzystania etatów w Służbie Celnej w wyniku, której może nastąpić kolejne wzmocnienie przejść granicznych na wschodniej granicy kraju.

Ponadto, efektem pozytywnego w skali kraju zmniejszania się stopy bezrobocia i polepszania się koniunktury gospodarczej jest odpływ wykwalifikowanych funkcjonariuszy - posiadających dużą wiedzę i doświadczenie - do firm komercyjnych, oferujących nieporównanie lepsze warunki finansowe. W połączeniu z brakiem wzrostu uposażeń w Służbie Celnej oraz

brakiem innych zachęt, skutkuje to problemami w utrzymaniu istniejącej kadry oraz trudnościami w zatrudnianiu nowych pracowników (na dzień 31 stycznia 2008 r., np. w Izbie Celnej w Białej Podlaskiej były 53 wakaty, a w Izbie Celnej w Przemyślu 42). Należy tu podkreślić, iż czas przygotowania merytorycznego nowego pracownika do pełnienia obowiązków, w tym do posiadania uprawnień do dokonywania odpraw na przejściach granicznych, wynosi 3 lata. Utrata pracowników, na których przygotowanie do pełnienia służby przez funkcjonariusza celnego poświęcono tak duże środki, jest sytuacją w której środki zaradcze pozostające aktualnie w dyspozycji Służby Celnej są niewystarczające. Pragnę jednocześnie poinformować, iż planowane jest skrócenie okresu służby przygotowawczej.

Niezależnie od powyższego podejmowane są działania w celu doposażenia przejść granicznych oraz funkcjonariuszy celnych wykonujących swoje obowiązki bezpośrednio w przejściach granicznych w odpowiedni sprzęt do kontroli czy systemy informatyczne wzmacniające bezpieczeństwo na przejściach granicznych funkcjonujących na granicy wschodniej. Niemalą rolę w tych działaniach odegrały fundusze europejskie w tym również przedakcesyjne:

1. Phare 2001 – Budowa zintegrowanego systemu bezpieczeństwa na granicy zewnętrznej – CAIFS. Wartość zawartej umowy to około 5,3 mln _ brutto.
2. Phare 2001 – zakup sprzętu badawczo – analitycznego dla laboratoriów (CLC, Przemyśl, Białystok, Biała Podlaska, Wrocław). Wartość umów wynosiła ponad 490 tys _ brutto.
3. Phare 2001 – zakup urządzeń rentgenowskich do prześwietlania pojazdów i kontenerów (Dorohusk, Gdynia). Wartość zawartych umów ponad 10,3 mln zł brutto.
4. Transition Facility 2004 - „Wzmocnienie systemów kontroli ruchu na granicy zewnętrznej UE, przeciwdziałające oszustwom finansowym”. Budżet zawartej umowy z wykonawcą wynosił ponad 2mln _ brutto.

Równoległe z prowadzeniem ww. projektów Służba Celna wzmacniała swój potencjał instytucjonalny poprzez realizację szeregu projektów twinningowych finansowanych, zarówno z programu Phare, jak i Transition Facility. W projektach twinningowych uczestniczyli funkcjonariusze celni zatrudnieni zarówno na granicy zewnętrznej jak i wewnątrz kraju.

Polska Służba Celna jest również beneficjentem środków Funduszu Norweskiego. W ramach pierwszego naboru realizowane są dwa działania.

1. „Doposażenie grup mobilnych Polskiej Służby Celnej w środki transportu wyposażone w sprzęt kontrolny”. W ramach projektu zakupiono 24 samochody specjalistyczne, 42 samochody typu kombi oraz 20 samochodów dla przewodników psów. Budżet zawartych umów wynosi około 17 mln zł brutto.
2. „Wyposażenie grup mobilnych w 4 przewoźne urządzenia rentgenowskie do prześwietlania pojazdów i kontenerów”. Budżet projektu ponad 10mln _ brutto.

W ustawie budżetowej na 2008 r. w porównaniu do budżetu 2007 r. obserwuje się znaczny – o 16,3% - wzrost środków na finansowanie wydatków majątkowych Służby Celnej.

Środki przeznaczone dla izb celnych na 2008 r. wykorzystane będą na inwestycje budowlane oraz na uzupełnienie wyposażenia Służby Celnej w urządzenie rentgenowskie, zakup środków transportu, wyposażenia do laboratoriów celnych, a także na uzupełnienie i modernizację sprzętu do kontroli.

Należy zaznaczyć, iż Służba Celna została doposażona w 2007 r. oraz w styczniu 2008 r. w specjalistyczne urządzenia kontrolne, sprzęt ochronny oraz pojazdy samochodowe.

Realizując zadania Służba Celna wykorzystuje również wiele własnych systemów informatycznych. W roku 2004 podjęto działania mające na celu finalizację prac umożliwiających realizację zobowiązań Polski wobec UE w zakresie dostosowywania systemów informatycznych. Osiągnięto kompatybilność organizacyjną i funkcjonalną ze służbami celnymi państw UE i instytucjami Komisji UE. Opracowano i wdrożono w administracji celnej struktury i procedury zarządzania oraz komunikowania się ze strukturami Komisji Europejskiej oraz administracjami celnymi krajów członkowskich UE według wymagań i standardów unijnych. Aktualnie inicjowane są działania w ramach programów UE e-customs.

Należy również zwrócić uwagę, iż Służba Celna na bieżąco podejmuje przedsięwzięcia mające na celu usprawnienie kontroli celnej na granicy, przy jednoczesnym zachowaniu płynności odpraw celnych. W celu zwiększenia przepustowości przejść granicznych oraz usprawnienia obrotu towarowego z zagranicą w przejściach granicznych praktycznie dokonywane są tylko odprawy w procedurze tranzytu, natomiast pozostałymi procedurami towar jest obejmowany w urzędach celnych zlokalizowanych wewnątrz kraju. W okresie szczególnego natężenia odpraw do oddziałów celnych granicznych delegowani są też czasowo funkcjonariusze z innych komórek organizacyjnych Izby Celnej zgodnej z jej właściwością miejscową.

Ponadto – w mojej opinii- usprawnieniu odpraw celnych służą:

- wspólne kontrole graniczne - wykonywanie w jak najszerszym zakresie wspólnej kontroli osób, towarów i środków transportu przekraczających polsko-ukraińską granicę państwową.
- uregulowanie zasad małego ruchu granicznego.
- równomierne obciążenie przejść granicznych - przejścia graniczne nie są równomiernie obciążone, co wynika, m.in. z tego, że nie wszystkie mogą zaoferować kompleksową obsługę w zakresie kontroli weterynaryjnej czy fitosanitarnej. W przypadku Ukrainy lokalne przepisy dopuszczają wwóz do tego kraju towarów należących do grup 1-24 (żywe zwierzęta oraz inne produkty pochodzenia zwierzęcego i roślinnego, gotowe artykuły spożywcze) wyłącznie przez niektóre przejścia. Odprawa takich towarów w innych przejściach granicznych nie jest możliwa. Prowadzi to m.in. do zwiększonego obciążenia przejścia Korczowa-Krakowiec.
- podejmowanie we współpracy z administracjami państw sąsiednich działań dotyczących:
 - projektów badawczych realizowanych przez polską i ukraińską administrację celną, dot. pomiaru czasu przekraczania granicy i analizy porównawczej nt. funkcjonowania przejść granicznych. Wyniki przeprowadzonych w pierwszej połowie 2008 r. badań pozwolą na porównanie infrastruktury, wyposażenia technicznego, procedur oraz współpracy różnych służb w wybranych przejściach granicznych. Realizacja tych działań pozwoli na zidentyfikowanie „wąskich gardeł”, określenie wartych zastosowania rozwiązań, co w rezultacie powinno doprowadzić do usprawnienia kontroli granicznych.
 - uczestnictwa w pracach - powołanej w kwietniu 2007 r. – grupy roboczej UE-Rosja do spraw współpracy granicznej. Do zadań grupy roboczej należy m.in. analiza podejmowanych przez Rosję działań zmierzających do zmniejszenia zatorów na granicy UE-Rosja, oraz analiza istniejącej infrastruktury granicznej i potrzeb w tym zakresie. Jednym z najistotniejszych zadań jest przeprowadzenie pilotażowego projektu przedwysyłkowej wymiany informacji. W tym celu utworzony zostanie pojedynczy portal dla wymiany informacji na szczeblu Komisji Europejskiej.
- rozwiązanie kwestii finansowania infrastruktury granicznej wykorzystywanej do dokonywania odpraw w ruchu kolejowym (inwestowanie wojewodów w majątek PKP).

- podjęcie skutecznej współpracy ze Stroną sąsiednią mającej na celu zlikwidowanie/ograniczenie korupcji i innych zachowań patologicznych, w których uczestniczą funkcjonariusze służb granicznych i celnych Rosji i Ukrainy, dokonanie lepszej koordynacji działań służb wykonujących razem z SG zadania na granicy zewnętrznej w tym m.in. Służby Celnej, służb fitosanitarnych i weterynaryjnych.

*„Czy zamieszanie na wschodniej granicy jest spowodowane przez przystąpienie do strefy Schengen i związane z tym procedury? Czy też problemem jest brak przejść granicznych, mała ich liczba lub ich techniczne niedostosowanie? Czy ma to wymiar ludzki, pracowniczy?” - **Pan Jan Łopata Poseł na Sejm RP***

*„Czy zakłada się zwiększenie liczby przejść granicznych z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej i z Ukrainą oraz, co się z tym wiąże, rozbudowę infrastruktury, a konkretnie dróg wiodących do granicy?” – **Pan Miron Sycz Poseł na Sejm RP***

Sytuacja, jaka powstała na polskim odcinku zewnętrznej granicy Unii Europejskiej (granice polsko-ukraińska, polsko-białoruska oraz polsko-rosyjska), nie miała związku z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do strefy Schengen z dniem 21 grudnia 2007 r.

Dostosowywanie polskiego porządku prawnego i polskich służb granicznych do wymogów Schengen rozpoczęło się już w 1998 r. Rzeczpospolita Polska stosuje przepisy dotyczące sposobu przeprowadzania kontroli na granicach zewnętrznych od momentu akcesji do Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r. Przystąpienie do strefy Schengen nie wpłynęło zatem na sytuację na granicy zewnętrznej, ale zasadniczo ułatwiło przekraczanie granic wewnętrznych – zniesiona została kontrola graniczna a przekraczanie granic polsko-niemieckiej, polsko-czeskiej, polsko-słowackiej i polsko-litewskiej możliwe jest w dowolnym miejscu (o ile przepisy dla danego terenu nie stanowią inaczej np. parki narodowe, rezerwaty przyrody) i o dowolnej porze.

Na granicy z Ukrainą funkcjonuje 12 przejść granicznych, w tym: 6 przejść drogowych i 6 przejść kolejowych.

Ruch osobowy i towarowy bez ograniczeń odbywa się w 4 przejściach drogowych: Dorohusk – Jagodzin, Hrebenne – Rawa Ruska, Korczowa – Krakowiec i Medyka – Szeginie. Ograniczenia

występują w drogowych przejściach granicznych: Zosin – Ustiług (międzynarodowy ruch osobowy i towarowy, samochodami o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t), Krościenko – Smolnica (międzynarodowy ruch osobowy i towarowy, samochodami o dopuszczalnej masie całkowitej do 7,5 t).

Na granicy polsko-ukraińskiej w najbliższym czasie powstaną 4 nowe drogowe przejścia graniczne: Dołhobyczów – Uhrynów, Budomierz – Hruszew, Malhowice – Nizankowice oraz Zbereże – Adamczuki. Prace nad wybudowaniem infrastruktury przejść granicznych Dołhobyczów – Uhrynów oraz Budomierz – Hruszew są zaawansowane. Wojewodowie Lubelski i Podkarpacki przygotowali już wymaganą dokumentację projektową i oczekują na zezwolenie na budowę (planowane w I kwartale 2008 r.). Zakończenie prac budowlanych w przejściu Budomierz – Hruszew przewidziane jest na rok 2009, natomiast otwarcie przejścia Dołhobyczów – Uhrynów planowane jest do roku 2012.

Strona polska w marcu 2007 r. zaproponowała stronie ukraińskiej również zawarcie porozumienia o utworzeniu drogowego przejścia granicznego Malhowice – Nizankowice. Dotychczas strona ukraińska nie odpowiedziała na polską propozycję, co uniemożliwia rozpoczęcie inwestycji.

Na granicy polsko-białoruskiej funkcjonuje 13 przejść granicznych: w tym siedem przejść drogowych, 5 przejść kolejowych oraz jedno przejście rzeczne.

Ruch osobowy i towarowy bez ograniczeń odbywa się w 2 przejściach drogowych: Kuźnica Białostocka - Bruzgi oraz Bobrowniki – Bierestowica. Ograniczenia występują w drogowych przejściach granicznych: Kukuryki – Kozłowiczy (wyłącznie ruch towarowy), Terespol – Brześć (międzynarodowy ruch osobowy i towarowy, samochodami o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t), Połowce – Pieszczałka (ruchu osobowego obywateli Polski i Białorusi), Sławatycze – Domaczewo (wyłącznie ruch osobowy z wyłączeniem autobusów).

Na granicy z Republiką Białoruś powstały także przejścia graniczne mające na celu zdynamizowanie turystyki transgranicznej przez zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. W Puszczu Białowieskiej dzięki środkom z Funduszu Schengen wybudowano przejście graniczne Białowieża – Piererow przeznaczone dla międzynarodowego ruchu osobowego pieszego i rowerowego. Natomiast na Kanale Augustowskim powstało rzeczne przejście Rudawka – Lesnaja.

W celu dalszego usprawnienia funkcjonowania granicy polsko-białoruskiej podejmowane są zdecydowane działania zarówno w zakresie modernizacji i rozbudowy istniejących przejść granicznych, jak i budowy nowych. Obecnie prowadzona jest rozbudowa drogowego przejścia granicznego Terespol – Brześć za kwotę 52 mln zł oraz planowana jest modernizacja przejścia Połowce – Pieszczatka. Równocześnie trwają prace nad rozszerzeniem zakresu ruchu w drogowym przejściu granicznym Sławatycze – Domaczewo o międzynarodowy ruch autobusów i towarowy do 3,5 t.. Rozszerzenie zakresu ruchu będzie możliwe po wybudowaniu odpowiedniej infrastruktury przez stronę białoruską.

W dniu 20 grudnia 2007 r. Rada Ministrów wyraziła zgodę na zawarcie porozumienia o utworzeniu drogowego przejścia granicznego Lipszczany – Sofijewo przeznaczonego dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego samochodami do 3,5t. Odpowiednia infrastruktura przejścia zostanie wybudowana na terytorium RP. Utworzenie nowych Kodeń - Stradiczy oraz Wygoda – Kostary przewidziane jest w następnym okresie programowania środków unijnych, po 2013 roku.

Na granicy polsko-rosyjskiej funkcjonuje 6 przejść granicznych: w tym 3 przejścia drogowe: Gronowo – Mamonowo, Bezledy – Bagrationowsk i Gołdap – Gusiew oraz 3 przejścia kolejowe. Zgodnie z Umową między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej w sprawie przejść granicznych z dnia 22 maja 1992 r. na polsko – rosyjskim odcinku granicy państwowej przewiduje się budowę trzech nowych drogowych przejść granicznych: Grzechotki – Mamonowo, Michałkowo – Żeleznodorożnyj, Perły – Kryłowo.

Priorytetowym zadaniem z zakresu rozbudowy infrastruktury granicznej między Polską a Federacją Rosyjską jest zakończenie inwestycji w nowoutworzonym przejściu granicznym Grzechotki – Mamonowo II. Na realizację projektu budowy drogowego przejścia granicznego Grzechotki pozyskano środki w kwocie 8,2 mln Euro. W 2006 r. zakończono budowę nowego przejścia bez wyposażenia. Do chwili obecnej strona polska czeka na rozpoczęcie prac inwestycyjnych po stronie rosyjskiej. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez stronę rosyjską, uruchomienie przejścia planowane jest na I kwartał 2009 r.

Zainteresowane strony potwierdziły, że rozmowy na temat nowych przejść granicznych mogą zostać podjęte dopiero po wybudowaniu przez stronę rosyjską drogowego przejścia granicznego Grzechotki – Mamonowo II i rozpoczęciu w nim odpraw granicznych.

Obecnie funkcjonujące drogowe przejścia graniczne na granicy zewnętrznej są nowo wybudowane, bądź zostały ostatnio kompleksowo zmodernizowane w znacznej mierze dzięki środkom z Funduszu Schengen. Ich infrastruktura jest nowoczesna i dostosowana zarówno do obecnego, jak i prognozowanego ruchu granicznego. Podjęte inwestycje zapewnią efektywne funkcjonowanie wspólnej granicy.

W celu poprawy otwartości granicy podjęte zostaną również działania zmierzające do rozbudowy infrastruktury połączeń drogowych, które będą komplementarne z budową nowych i modernizacją istniejących przejść granicznych. Podstawowym dokumentem regulującym realizację zadań w tym zakresie jest *Program Budowy Dróg Krajowych i Autostrad na lata 2007–2015*.

W związku z przygotowaniem do organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 r., opracowano program rozwoju połączeń drogowych między miastami, w których odbędą się mecze EURO 2012 oraz połączeń transgranicznych. Celem działań zawartych w programie jest zapewnienie sprawnej komunikacji międzyregionalnej oraz międzynarodowej w trakcie Mistrzostw Europy. Działania te zawarte zostały w uzupełnieniu do *Programu Budowy Dróg Krajowych i Autostrad na lata 2007–2015*. Obejmują one zarówno przyspieszenie terminów realizacji zadań, jakie uznano za kluczowe pod kątem budowy sieci dróg oraz w związku z organizacją EURO 2012 w ramach *Programu Budowy Dróg Krajowych i Autostrad*, jak zadania, które nie zostały w nim ujęte.

„W jaki sposób planuje się rozwiązanie problemu dużej fluktuacji kadr Służby Celnej?” - **Pan Wojciech Żukowski Poseł na Sejm RP**

„Z czego wynika niezadowolenie (blokady granicy) oraz do której strony należy obowiązek zagwarantowania informacji wschodnim sąsiadom? Czy ta sytuacja, nie wpłynie ujemnie na stosunki gospodarcze po stronie polskiej?” - **Pan Romuald Ajchler Poseł na Sejm RP**

„Jakie środki finansowe zamierza przeznaczyć rząd na poprawę organizacji pracy na przejściach granicznych i spełnienie postulatów płacowych celników i innych pracowników przejść granicznych?” - **Pan Piotr Polak – Poseł na Sejm RP**

„Co w ciągu ostatnich dwóch lat zrobiono w tej sprawie, by polscy celnicy nie grozili eskalacją strajku i nie upominali się m.in. o słuszne wyższe wynagrodzenia? O ile wzrosło od 1 stycznia 2008 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie dla służb celnych? Czy te podwyżki obejmują także pracowników Służby Celnej? Czy rząd podjął albo czy podejmie próby zagwarantowania celnikom zatrudnienia obejmującego wszystkich funkcjonariuszy?” - Pan Tomasz Kulesza Poseł na Sejm RP

Funkcjonariusze celni i organizacje związkowe działające w Służbie Celnej od lat wskazywały na pogarszającą się sytuację, związaną z takimi kwestiami, jak:

- niskie uposażenia/wynagrodzenia, mające bezpośredni wpływ na znaczne niedobory kadrowe (wielokrotność kwoty bazowej, stanowiąca przeciętne uposażenie funkcjonariuszy celnych nie była zmieniana od 2003 r. i wynosi 1,919),
- nieuregulowane sprawy związane z trybem przeprowadzonej w 2004 r. alokacji kadr do jednostek organizacyjnych usytuowanych na wschodniej granicy,
- rosnąca fluktuacja kadr, spowodowana głównie niskim wynagrodzeniem, obejmująca zarówno specjalistów z długoletnim doświadczeniem jak i nowoprzyjmowanych do służby funkcjonariuszy celnych,
- znaczne dysproporcje występujące pomiędzy Służbą Celną a innymi służbami mundurowymi
- w obszarach dotyczących zakresu obowiązków i odpowiedzialności, wysokości uposażeń oraz przysługujących uprawnień, w tym w szczególności systemu emerytalnego, jakim objęci są funkcjonariusze innych służb mundurowych,
- obowiązywanie restrykcyjnych – w porównaniu z uregulowaniami innych służb - przepisów art. 25 ust 8a i 8b ustawy o Służbie Celnej, dotyczących zwalniania ze służby funkcjonariuszy celnych tylko na podstawie oskarżenia wniesionego do sądu przez pokrzywdzonego. Postępowania karne często wszczynane były jedynie w oparciu o pomówienie funkcjonariusza celnego o czyn zabroniony i toczyły się przez wiele lat, a znaczny procent orzeczeń kończył się wydaniem wyroku uniewinniającego. Zmiany w powyższym zakresie zostały wprowadzone ustawą z dnia 23 kwietnia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks celny oraz o zmianie ustawy o Służbie Celnej (Dz.U.Nr120, poz. 1122).

Należy zwrócić uwagę, iż 10-15 lat temu uposażenie funkcjonariusza celnego wynosiło znacznie powyżej średniego wynagrodzenia oferowanego na rynku pracy. Lata zaniedbań spowodowały, iż sytuacja finansowa funkcjonariuszy celnych uległa drastycznemu pogorszeniu. Fakty te w połączeniu z przypisanym tej grupie zawodowej ryzykiem i odpowiedzialnością oraz przy jednoczesnej niskiej akceptacji społecznej zawodu funkcjonariusza celnego powodują, iż niezbędne jest podjęcie działań, które sprawią, że praca w Służbie Celnej znów będzie atrakcyjna i prestiżowa poszukiwana.

W 2006 r. Rząd podjął decyzję o przeprowadzeniu reformy Służby Celnej i administracji podatkowej, polegającej na połączeniu obydwu służb i stworzeniu jednej Krajowej Administracji Skarbowej. W wyniku planowanej reformy większość problemów miała tam znaleźć rozwiązanie. Zapowiedzi Rządu nie zostały zrealizowane i na początku 2008 r. sytuacja funkcjonariuszy celnych pozostawała na niezmiennym poziomie. Warto zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich lat funkcjonariusze celni nie otrzymali znaczących podwyżek uposażeń, o czym świadczy fakt, że średnie miesięczne uposażenia brutto wzrastało:

w 2005 r. – o 90,00 zł,

w 2006 r. – o 46,40 zł

w 2007 r. – nie było podwyżek uposażeń funkcjonariuszy celnych.

Należy podkreślić, że aktualnie Rząd podjął działania, które mają na celu rozwiązanie wielu problemów utrudniających funkcjonowanie Służby Celnej i będących przyczyną niezadowolenia. W pierwszej kolejności została przygotowana i przyjęta w dniu 29 stycznia 2008 r. przez Radę Ministrów, zmiana ustawy o Służbie Celnej, zgodnie z którą zostaje wykreślony art. 5 ust. 1 pkt 8a i 8b. Projekt ten został skierowany na szybką ścieżkę legislacyjną.

Ponadto, zgodnie z ustawą budżetową na 2008 rok wynagrodzenia i uposażenia funkcjonariuszy celnych wzrosły od 1 stycznia 2008 r. Na podwyżkę składają się:

- wzrost uposażeń funkcjonariuszy celnych i wynagrodzeń pracowników resortu finansów o 3,3%,
- niezależne od powyższego, zgodnie z deklaracją Prezesa Rady Ministrów, nastąpi dodatkowy wzrost uposażeń, który wyniesie średnio 500 zł brutto na 1 etat.

Do 30 kwietnia 2008 r. ma również być przygotowany projekt ustawy modernizacyjnej dla Służby Celnej oraz projekt ustawy zmieniającej ustawę o Służbie Celnej. W przygotowywanych

projektach nowych regulacji prawnych zawarte zostaną m.in. zapisy wprowadzające możliwość wypłaty uposażenia za przedłużony czas służby oraz określające maksymalny okres pełnienia służby po upływie którego funkcjonariusz będzie awansowany w stopniu. W ustawie modernizacyjnej, która zgodnie z założeniami będzie obowiązywała w latach 2009 - 2011 zawarte zostaną regulacje określające harmonogram dojścia do średnich uposażeń/wynagrodzeń funkcjonariuszy celnych i pracowników administracji celnej, porównywalnych ze średnim uposażeniem w Straży Granicznej oraz do zrównania praw i obowiązków funkcjonariuszy Służby Celnej z prawami i obowiązkami funkcjonariuszy innych służb mundurowych.

W zakresie przekazywania informacji, to zgodnie z obowiązującymi procedurami Szef Służby Celnej informował administracje państw z Polską sąsiadujących o działaniach podejmowanych dla rozwiązania kryzysu na granicach. Podobna informacja przekazana została także do Dyrekcji Generalnej ds. Podatków i Ceł Komisji Europejskiej.

Niezależnie od powyższego dyrektorzy izb celnych w Białej Podlaskiej, Przemyślu, Białymstoku i Olsztynie, utrzymujący stałe kontakty ze swoimi odpowiednikami z administracji celnych krajów sąsiadujących, na bieżąco informowali o sytuacji po polskiej stronie granicy.

Należy podkreślić, że aktualnie odprawy celne we wszystkich przejściach granicznych przebiegają stabilnie i bez problemów.

*„Jakie są przyczyny zmniejszenia o 40% ruchu granicznego pomiędzy Polską i Białorusią? Czy jedyną przyczyną w ocenie Rządu jest wysokość opłaty wizowej, czy są też inne?” - **Jarosław Zieliński Poseł na Sejm RP***

Porównując ruch na granicy z Republiką Białoruś w okresie 1-31.01 w 2008 r. do analogicznego okresu w 2007 r. odnotowano spadek o 49% liczby osób odprawionych przez Straż Graniczną. Analogiczna sytuacja nastąpiła na granicy z Ukrainą, gdzie w styczniu odnotowano 35% spadek liczby osób odprawionych w stosunku do stycznia 2007 r.

W odprawie środków transportu na granicy z Republiką Białoruś i Ukrainą (liczone łącznie jako porównanie styczeń 2007/styczeń 2008) odnotowano następujące spadki odpraw poszczególnych środków transportu:

- samochody osobowe 45%,

- busy 41%,
- samochody ciężarowe 6%,
- pociągi osobowe 9%,
- pociągi towarowe 4%.

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w ostatnich miesiącach 2007 r. urzędy konsularne RP na Białorusi (Mińsk, Brześć i Grodno) przyjęły do rozpatrzenia następujące ilości wniosków wizowych : 19 982 – we wrześniu, 25 267 – w październiku, 14 707 – w listopadzie i 11 490 – w grudniu. Wstępne dane za styczeń 2008 r. wskazują, że w tym okresie zostało złożonych we wszystkich 3 urzędach konsularnych 5 786 wniosków wizowych. Zapowiedź władz RP – w okresie przed przystąpieniem Polski do strefy Schengen - co do konieczności zmiany wysokości opłaty za wydanie wizy jednolitej Schengen spowodowała, iż wielu obywateli Białorusi wystąpiło o wydanie wiz wcześniej, przed wspomnianym przystąpieniem. Dlatego też pełna ocena tendencji i przyczyn zmiany liczby cudzoziemców ubiegających się o wizy na terenie Białorusi wymaga dłuższego okresu czasu.

Niewątpliwie jedną z istotnych przyczyn obecnego stanu rzeczy jest wynosząca 60 euro wysokość opłaty za rozpatrzenie wniosku i wydanie wizy Schengen, określona decyzjami Rady UE nr 2006/440 z czerwca 2006 r. (wysokość opłaty stanowi około 1/3 miesięcznego wynagrodzenia na Białorusi). Jednocześnie brak między UE a Białorusią umowy o ułatwieniach wizowych uniemożliwia władzom RP wprowadzenie preferencyjnej stawki opłat wizowych wobec Białorusinów, jak to ma miejsce w odniesieniu do obywateli Rosji i Ukrainy. Wprowadzona decyzją Ministra Spraw Zagranicznych obniżona stawka opłaty do 35 euro za wydanie wiz krajowych łagodzi występujący problem tylko w odniesieniu do tej kategorii wiz.

W perspektywie krótkoterminowej pewien wpływ na rozmiary ruchu granicznego na granicy z Białorusią mógł mieć protest funkcjonariuszy Służby Celnej, w związku z którym część podróżnych, napotykając utrudnienia lub spodziewając się utrudnień, zrezygnowała z przyjazdu albo odłożyła go na termin późniejszy. Porównanie danych za luty (dane będą dostępne w marcu) pozwoli na określenie, jaka część spadku ruchu granicznego mogła mieć związek z protestem. Niemniej jednak należy zauważyć, iż ruch graniczny, zarówno osobowy jak i towarowy, ulega ciągłym zmianom spowodowanym czynnikami o charakterze gospodarczym, politycznym, prawnym jak i sezonowym.

„Czy słuszne były obawy tych, którzy sądzili, że wejście Polski do strefy Schengen wpłynie negatywnie na względy bezpieczeństwa? Czy zwiększyła się liczba przestępstw celno-skarbowych i innych, np. związanych z próbą nielegalnego przekraczania granicy przez osoby do tego nieuprawnione? - Jarosław Zieliński Poseł na Sejm RP

Wejście Polski do strefy Schengen nie spowodowało niekorzystnych zmian pod względem poziomu bezpieczeństwa dla Polski i UE. Obecnie brak jest poważnych sygnałów od służb granicznych i policyjnych innych państw członkowskich UE o wzroście przestępczości będącym skutkiem przystąpienia Polski do strefy Schengen. Doniesienia prasowe o możliwym wzroście przestępczości, choć monitorowane i poddawane analizie, nie stanowią wiarygodnego źródła.

W kluczowym dla państw strefy Schengen dokumencie - Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen zamieszczono zapisy mające zagwarantować bezpieczne zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych, bez wzrostu zagrożeń, związanych z działalnością przestępczą. Do środków tych zalicza się:

- jednolity reżim przekraczania granic zewnętrznych (lądowych, morskich i powietrznych),
- ujednoczenie polityki wobec cudzoziemców w zakresie wiz,
- wspólne reguły dotyczące procedur azylowych ustalające, które państwo ma rozpatrywać wnioski o udzielenie azylu, niezależnie od tego, w którym kraju Schengen wniosek złożono,
- zasady i środki współpracy policyjnej, w tym wymiana informacji policyjnych i oficerów łącznikowych, obserwacja transgraniczna oraz pościg transgraniczny,
- usprawnienie funkcjonowania pomocy prawnej w sprawach karnych i ekstradycyjnych,
- współpraca w zwalczaniu handlu narkotykami i środkami odurzającymi, która przewidywała m.in. powołanie specjalnej stałej grupy roboczej, złożonej z przedstawicieli władz policyjnych i celnych z poszczególnych krajów Schengen,
- wspólne reguły dotyczące posiadania, transportu oraz obrotu bronią palną i amunicją,
- stworzenie i funkcjonowanie Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) oraz zasad ochrony danych osobowych.

W związku z przystąpieniem Polski do strefy Schengen, Policja szczególną uwagę zwraca na:

- - przestępczość związaną z szeroko rozumianym handlem ludźmi, w tym nielegalną migrację - priorytetowy charakter w tym zakresie ma Krajowy Program Zwalczenia i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, wpisany jako jedno z zadań kolejnych rządowych programów zapobiegania przestępczości, w których uczestniczy wiele podmiotów administracji rządowej i organizacji pozarządowych;
- - „przestępczość narkotykową”;
- - przestępczość skierowaną przeciwko dobrom kultury (np. kradzież zabytków);
- - fałszerstwo pieniędzy.

Jednocześnie bieżąca analiza zagrożeń nielegalną migracją nie wskazuje na pojawienie się żadnych nowych zagrożeń, które wymagałyby podjęcia szczególnych środków. Zaobserwowany po wejściu Polski do strefy Schengen (21 grudnia 2007 r.) wzrost liczby zdarzeń (zatrzymań) nielegalnych migrantów w międzynarodowych środkach transportu (pociągi, autobusy) udających się głównymi szlakami tranzytowymi w głąb strefy Schengen był zjawiskiem prognozowanym przez Straż Graniczną (dok. „Prognoza rozwoju sytuacji po rozpoczęciu stosowanym przez Polskę Układu Schengen”).

W okresie od 21 grudnia 2007 r. do 6 lutego 2008 r. odnotowano:

- łącznie około 240 osób podejmowało próby nielegalnych przekroczeń granicy z RP; dominującą grupę nielegalnych migrantów stanowią ob. Rosji narodowości czeczeńskiej będący w procedurze uchodźczej w RP oraz ob. Ukrainy;
- spadek liczby wniosków o nadanie statusu uchodźcy składanych przez ob. Rosji narodowości czeczeńskiej – sytuacja ta świadczy o stabilizacji tego zjawisko po wejściu Polski do strefy Schengen; dla porównania nasilenie składanych wniosków miało miejsce szczególnie w okresie poprzedzającym przystąpienie Polski do strefy Schengen. Wówczas to odnotowano rekordowe ilości składanych wniosków o nadanie statusu uchodźcy przez ob. Rosji narodowości czeczeńskiej;
- łącznie 220 osób zostało przekazanych do Polski (głównie z Niemiec), którzy przekroczyli granicę państwową z Polski wbrew przepisom od dnia 21 grudnia 2007 roku wykorzystując zniesienie stacjonarnej kontroli granicznej na wewnętrznych granicach strefy Schengen – dominującą grupę przekazanych cudzoziemców stanowili ob. Rosji narodowości czeczeńskiej (pozostający w procedurze uchodźczej w Polsce), ob. Ukrainy, Chin, Mołdawii, Tunezji, Turcji, Indii i Bangladeszu.

Analizy Straży Granicznej są zbieżne z informacjami „starych” krajów Schengen. Służby niemieckie nie odnotowują wzrostu przestępczości będącej skutkiem rozszerzenia strefy Schengen, podobnie jak służby austriackie.

Również wahania liczby wszczętych przez Służbę Celną postępowań karnych skarbowych - zgodnie z danymi z Ewidencji Spraw Karnych Skarbowych - nie mają dostrzegalnego związku z wejściem Polski do Schengen. Porównując IV kwartał 2006 r. z IV kwartałem 2007 r. odnotowano nawet pewien spadek liczby wszczętych postępowań, odpowiednio w ww. okresach – z 9164 do 7831 spraw.

*„Czy wiedza wynikająca z raportu NIK o wynikach kontroli i przygotowaniu organów administracji rządowej w związku z wejściem Polski do Schengen nie mogła być wykorzystana do przeciwdziałania sytuacji mającej obecnie miejsce na wschodniej granicy?” (obsada kadrowa, wyposażenie) - **Pan Stanisław Wziętek Poseł na Sejm RP***

Raport Najwyższej Izby Kontroli, dotyczący przygotowań organów administracji rządowej do wejścia Polski do strefy Schengen generalnie pozytywnie ocenia realizację zaplanowanych zadań Ministra Finansów w odniesieniu do Służby Celnej oraz wykorzystanie funduszy przeznaczonych na działania dostosowawcze. Należy jednak mieć na uwadze, że udział Służby Celnej w realizacji zobowiązań wynikających z wejścia Polski do strefy Schengen dotyczy przede wszystkim czynności kontrolnych, wykonywanych przez organy celne wewnątrz terytorium kraju (działania wydziałów zwalczania przestępczości, mobilnych grup kontrolnych, szczególnego nadzoru podatkowego) i sprowadza się w dużej mierze do obowiązku konsultowania wyników tych czynności w ramach Systemu Informacyjnego Schengen (w tym umieszczania w SIS stosownych wpisów, o ile zachodzi taka potrzeba).

Wejście Polski do strefy Schengen nie zmieniło natomiast zakresu i rodzaju zadań wykonywanych przez Służbę Celną na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej. Zadania te wynikają ze wspólnotowych i krajowych przepisów prawa celnego i nie mają bezpośredniego związku z zadaniami kontrolnymi w granicznym ruchu podróżnych.

Należy również mieć na uwadze, że wskazany raport NIK ocenia bieżący stan przygotowań i realizację planów organów administracji rządowej, związanych z wejściem Polski do strefy

Schengen, a nie merytoryczną jakość i zasadność tychże planów. Nie zawierał zatem informacji, sugerujących modyfikację planowanych zadań resortów, w celu lepszego dostosowania do zobowiązań Schengen. Dopiero bowiem faktyczne wejście Polski do strefy Schengen stanowić może podstawę do realistycznej oceny słuszności założeń przyjętych przez organy administracji rządowej w fazie dostawczej.

„Czy Komendant Główny Straży Granicznej zbudował elektroniczny system ochrony granic? Czy on jest i czy funkcjonuje?” - Pan Stanisław Wziętek Poseł na Sejm RP

W związku z koniecznością unieważnienia postępowania na wyłonienie wykonawcy Systemu Elektronicznego Wspomagania Nadzoru Granicy (SEWN) z przeznaczonych środków finansowych SG zakupiła następujący sprzęt wykorzystywany do ochrony granicy państwowej:

- 11 wież obserwacyjnych w Nadbużańskim OSG z kamerami termowizyjnymi (w trakcie realizacji – uruchamiania),
- 14 szt. pojazdów obserwacyjnych,
- 160 szt. samochodów osobowo – terenowych,
- 80 szt. pojazdów klasy ATV (czterokołowce),
- 5 szt. zestawów do wykonywania ornych pasów kontrolnych.

Ponadto na granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą Straż Graniczna wykorzystuje następujący sprzęt techniczny:

a) Pojazdy Obserwacyjne (PO):

- WMOSG (Warmińsko-Mazurki OSG)– 11 PO,
- PoOSG (Podlaski OSG) – 12 PO,
- NaOSG (Nadbużański OSG) – 19 PO,
- BiOSG (Bieszczadzki OSG) – 12 PO oraz 1 PO wypożyczony z ŁOSG,

b) Przenośne zestawy ochrony perymetrycznej:

- WMOSG – 3 zestawy,
- PoOSG – 3 zestawy,
- NaOSG – 3 zestawy,

- BiOSG – 3 zestawy,

c) System lokalizacji i monitoringu obiektów własnych:

- System lokalizacji i monitoringu obiektów własnych funkcjonuje w oddziałach:
- Warmińsko – Mazurskim,
- Podlaskim,
- Nadbużańskim,
- Bieszczadzkiem.

d) Kamery termowizyjne:

Aktualnie na wyposażeniu Straży Granicznej znajduje się 270 kamer termowizyjnych, w tym: 100 chłodzonych (12 zainstalowanych jako stacjonarne przy drogowych przejściach granicznych) i 170 niechłodzonych.

Kamery termowizyjne przydzielone są następująco:

Miejsce przydziału	Kamera chłodzona	Kamera niechłodzona	Kamera stacjonarna	Razem
WMOSG	9	17	3	29
PoOSG	16 (2)*	26 (4)*	2	44 (6)*
NOSG	16	28	5	49
BiOSG	14	19	2	35

Legenda:

* - w nawiasie liczba kamer termowizyjnych czasowo przekazanych do Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej.

e) Urządzenia do wykrywania osób w zamkniętych przestrzeniach ładunkowych:

Aktualnie na wyposażeniu Straży Granicznej znajduje się 10 kpl. urządzeń „MicroSearch” do wykrywania istot żywych w zamkniętych przestrzeniach ładunkowych. Rozmieszczenie tych urządzeń przedstawia się następująco:

- WMOSG – 1 kpl. (Bezledy),
- PoOSG – 2 kpl. (Kuźnica Białostocka, Bobrowniki),
- NaOSG – 3 kpl. (Kukuryki, Dorohusk, Hrebenne),
- BiOSG – 2 kpl. (Korczoła, Medyka),

f) Gogle noktowizyjne:

- WMOSG – 50 kpl.,
- PoOSG – 53 kpl.,
- NOSG – 58 kpl.,
- BiOSG – 56 kpl.

Program zintegrowanego zarządzania granicą w latach 2007-2013 przyjęty przez Radę Ministrów 10 września 2007 r. przewiduje, że ochrona granicy państwowej będzie opierała się o monitoring za pomocą środków elektronicznych. W związku z powyższym oprócz wdrożenia Przenośnego Systemu Ochrony Perymetrycznej, zakupu pojazdów obserwacyjnych i wyposażenia ich w radary, wdrożenia Systemu Lokalizacji i Monitoringu Obiektów Własnych, wykonania systemu wież obserwacyjnych, zakupu przenośnych kamer termowizyjnych, planowane jest dokończenie budowy Zintegrowanego Systemu Radarowego Nadzoru (ZSRN) do ochrony morskiego odcinka granicy państwowej.

Podstawowym zadaniem ZSRN jest wypracowanie i dystrybucja kompleksowego obrazu sytuacji nawodnej (KOSN) obejmującego co najmniej morze terytorialne i morskie wody wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej. Gromadzone i przetwarzane w systemie informacje będą służyły wspomaganie procesu decyzyjnego i kierowaniu działaniami morskimi na różnych szczeblach odpowiedzialności służbowej różnych instytucji.

System składa się m.in. z: radarów (18 plus jedna ruchoma stacja radarowa), kamer termowizyjnych i światła szczątkowego (po 19 sztuk), środków łączności radiowej oraz systemu perymetrycznego na Mierzei Wiślanej. Logicznie system podzielony został na:

- Centralny Ośrodek Dowodzenia w Gdańsku,
- Zapasowy Centralny Ośrodek Dowodzenia w Koszalinie,
- Dywizjonowe i Lokalne Ośrodki Nadzoru zlokalizowane w Placówkach SG,
- bezobsługowe Posterunki Obserwacyjne wyposażone w systemy obserwacyjne.

ZSRN będzie zintegrowany z Systemem Wymiany Informacji Bezpieczeństwa Żeglugi (SWIBŻ). Planowana jest również integracja z systemami kontroli ruchu statków (VTS i VTMS). W chwili obecnej działa pilotażowy odcinek ZSRN oddany do użytku w kwietniu 2005 r. i obejmujący swym zasięgiem rejon Zatoki Gdańskiej i Zalewu Wiślanego. Pozostała część systemu rozlokowana wzdłuż całego polskiego wybrzeża jest opóźniona w realizacji, zostanie uruchomiona do połowy bieżącego roku. Obecnie trwają procedury

odbiorcze systemu.

Do dokonywania odpraw granicznych SG wykorzystuje aplikację ZSE4, za pomocą, której dokonuje się sprawdzeń w Systemie Informatycznym Schengen. Obecnie prowadzone są prace nad systemem Odprawa SG, który zastąpi ZSE4.

„W tej chwili ten problem nas jeszcze nie dotknął, ale w marcu na pewno nas dotknie, chodzi o lotniska w kontekście Schengen. Czy będziemy mieli taką samą sytuację na lotnisku w Warszawie jak w tej chwili na granicy wschodniej?” - **Pan Stanisław Wziętek Poseł na Sejm RP**

Traktat akcesyjny stanowi, że Polska, jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, jest związana wspólnotowymi normami prawnymi i jako kraj należący do strefy Schengen ma obowiązek w pełni stosować dorobek prawny Schengen.

Jeżeli chodzi o uregulowania Schengen dotyczące lotnisk, podstawowym wymogiem jest zapewnienie separacji (fizycznej lub czasowej) strumieni osób podróżujących na kierunkach Schengen i non – Schengen.

W dniach 8 – 11 maja 2006 r. oraz 3 – 6 września 2007 r. odbyły się misje ewaluacyjne Schengen oceniające przygotowanie granicy powietrznej do pełnego stosowania przepisów dorobku prawnego Schengen. Wizytacji podlegały lotniska w Gdańsku, Krakowie i Warszawie. W opinii ekspertów, rozwiązania przewidziane w Terminalu 2 lotniska Okęcie będą gwarantowały odpowiedni podział ruchu pasażerskiego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa pasażerom podróżującym w kierunkach Schengen i non-Schengen. Z punktu widzenia podziału na powyższe strefy, spełnione zostały w tym zakresie wymogi Schengen.

Doniesienia medialne w sprawie zakończenia inwestycji na lotnisku Warszawa – Okęcie nie dotyczą implementacji przepisów Schengen lecz prac budowlanych dokonywanych w Terminalu 2. Wobec sytuacji jak zaistniała w Porcie Lotniczym Warszawa im. F. Chopina w związku z opóźnieniami w realizacji budowy Terminala 2 (T2) i zagrożeniem nie oddania w terminie hali odlotów T2 Minister Infrastruktury – w ramach nadzoru właścicielskiego – podjął decyzję zmiany kierownictwa Przedsiębiorstwa Lotniczego „Porty Lotnicze”. Wyznaczony przez Ministra Infrastruktury Tymczasowy Kierownik P.P. „Porty Lotnicze” zawarł umowę z niemiecką firmą Hochtief, której zadaniem jest wynegocjowanie w imieniu PPL ze wszystkimi

dotychczasowymi podwykonawcami konsorcjum Ferrovial-Budimex-Lamela terminów i gwarancji, przetestowanie urządzeń oraz uruchomienie m.in. systemów bagażowych, informatycznych, odprawy pasażerskiej, a także przeszkolenie pracowników. Należy podkreślić, że firma Hochtief bez opóźnień oddała w 1992 r. Terminal 1.

Podjęte przez nowe kierownictwo PPL działania oraz trwające obecnie intensywne prace wykończeniowe zmierzają do terminowego uruchomienia Terminala 2 oraz udostępnienia pełnej infrastruktury PL Warszawa – Okęcie dla odpraw przylotowych i odlotowych pasażerów, z uwzględnieniem procedur granicznych strefy Schengen. Biorąc pod uwagę obecne zaawansowanie prac, zgodnie z przyjętym harmonogramem, wyrażam przekonanie iż T2 zostanie otwarty do obsługi ruchu pasażerskiego w planowanym terminie, a wraz z jego oddaniem do użytkowania nastąpi pełne dostosowanie PL Warszawa – Okęcie do wymogów Schengen. Ponadto, odpowiednio przygotowane służby do działań na granicy strefy Schengen w PL Warszawa – Okęcie oraz zasadniczo odmienna niż na przejściach lądowych struktura ruchu granicznego na lotniczych przejściach granicznych spowodują płynny przebieg odpraw w systemie procedur Schengen w lotniczym przejściu granicznym w PL Warszawa – Okęcie.

*„Czy prawdą jest, że zostało zawarte porozumienie pomiędzy dyrektorem Izby Celnej w Białej Podlaskiej a komendantem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej wprowadzające tzw. odprawę potokową aut osobowych, to jest jednorazową kontrolę trzech aut?” - **Pani Beata Mazurek** Posłanka na Sejm RP*

Dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej zawarł w dniu 25 lipca 2007 r. porozumienie z Komendantem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w sprawie współdziałania Służby Celnej i Straży Granicznej. Porozumienie to reguluje zasady współdziałania służb.

Niezależnie od powyższego - w uzgodnieniach z Komendantem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie - funkcjonariusze Straży Granicznej przeprowadzali kontrolę kabin i skrzynek narzędziowych w samochodach ciężarowych i w przypadku ujawnienia przywozu towarów niedozwolonych lub w związku z naruszeniem obowiązujących przepisów, informowali o tym fakcie funkcjonariuszy celnych przekazując im sprawę do dalszego prowadzenia.

*„Czy prawdą jest, że dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej wydał pisemną decyzję dotyczącą odpraw samochodów osobowych, nakazującą ograniczenie kontroli celnej do pobieżnych oględzin auta na zewnątrz bądź bagażu, z pominięciem kontroli takich elementów, jak na przykład nadkola czy tapicerka?” - **Pani Beata Mazurek Posłanka na Sejm RP***

Dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej nie wydawał pisemnej decyzji dotyczącej powyższego zagadnienia.

*„Czy prawdą jest, że dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej telefonicznie wydał decyzję kierownikowi Oddziału Celnego Drogowego w Dorohusku nakazującą kierownikom znieść kontrole ważenia i wymiarów pojazdów ciężarowych oraz pomiar wwożonego paliwa pod względem dozwolonej ilości?” - **Pani Beata Mazurek Posłanka na Sejm RP***

Dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej wyraził 21 stycznia 2008 r. zgodę na odstąpienie od ważenia samochodów ciężarowych. Podstawą takiej decyzji była próba ograniczenia tworzenia się kolejki a nawet jej likwidacja po blokadzie przejścia granicznego w Dorohusku. Takie postępowanie miało również na celu niedopuszczenie do eskalacji napięcia na linii kierowcy – funkcjonariusze celni. Zaznaczyć należy, że infrastruktura drogowego przejścia granicznego w Dorohusku pozwala na wykonywanie tego typu kontroli (ważenie), ale tylko w przypadku pełnej obsady kadrowej. W dniu wydania zezwolenia na odstąpienie od ważenia, takowej obsady nie było. Zmodernizowane w 2006 r. drogowe przejście graniczne w Hrebennem posiada infrastrukturę pozwalającą na ważenie samochodów ciężarowych, natomiast nie jest ona wykorzystywana ze względu na problemy z obsadą wszystkich stanowisk. Jednocześnie z uwagi na fakt nieosiągnięcia zamierzonego celu, jakim miało być szybkie zlikwidowanie kolejki Dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej cofnął w dniu 23 stycznia 2008 r. zgodę na odstąpienie od ważenia pojazdów ciężarowych.

Kontrola ilości wwożonego paliwa przeprowadzana była selektywnie przy zastosowaniu zasad analizy ryzyka. Za powyższym trybem sprawowania kontroli przemawiała trudna sytuacja kadrowa na przejściu granicznym w Dorohusku, chęć rozładowania kolejek oraz to, że średnio

w ciągu tygodnia na powyższym przejściu ujawnia się ok. 10 przypadków wwozu paliwa poza ustalone normy. Dla przykładu, w okresie 1 – 6 lutego 2008 r. na ww. przejściu granicznym ujawniono nadwyżkę paliwa w samochodach ciężarowych w 11 przypadkach o łącznej ilości 2230 litrów, pobierając podatek VAT w kwocie 1663 zł oraz podatek akcyzowy w kwocie 2632 zł. Powyższe dane wykazują, że średnio w ciągu doby przychody z tytułu pobranego podatku VAT to ok. 260 zł a podatku akcyzowego – ok. 440 zł.

„Czy prawdą jest, że dyrektor, na skutek telefonów od podróżnych przekraczających granicę RP na przejściu w Dorohusku, wywiera naciski na funkcjonariuszy celnych, aby bezzasadnie przyspieszali odprawę tych podróżnych? (...) Czy prawdą jest, że funkcjonariusze są zastraszani groźbami dyscyplinarnego zwolnienia w momencie, kiedy chcą uzyskać urlop na żądanie?” -

Pani Beata Mazurek Posłanka na Sejm RP

 Nie jest prawdą, że Dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej wywierał jakiegokolwiek naciski na funkcjonariuszy celnych, aby bezzasadnie przyspieszali odprawę.

Funkcjonariusze celni otrzymywali i otrzymują urlop na żądanie zgodnie z art. 167_ ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.). Nie byli oni również zastraszani groźbami dyscyplinarnego zwolnienia z pracy.